

Financiën

Nu de pensioenhervorming op stoom ligt, komen ook de kinderziektes aan het licht. *EW* zet er een aantal op een rij.

Barstjes in de pensioentransitie

Jeroen van Wensen

De kop is eraf. Deze maand hebben de eerste drie pensioenfondsen hun deelnemers ‘ingevaren’ in het nieuwe stelsel. Ruim tweehonderdduizend werknemers en gepensioneerden krijgen vanaf nu een pensioen dat eerder meebevoegt met de financiële markten.

De komende jaren volgen miljoenen deelnemers, verspreid over meer dan honderd fondsen. Die operatie verloopt niet zonder zorgen. Gaan de deelnemers er financieel op vooruit? Is het ingrijpend wijzigen van pensioenen juridisch wel toegestaan? En loopt de operatie op een

dag misschien vast door het nijpende tekort aan actuarissen en ICT'ers?

Daarnaast komen ook de grote en kleinere kinderziektes naar boven. *EW* belicht er een aantal.

Slordige fiscale foutjes

Wezen mogen in het huidige stelsel tot hun dertigste wezenpensioen ontvangen. In het nieuwe stelsel is dat tot 25 jaar. Dat is vervelend voor wezen van 25 tot 30 jaar met een pensioen bij de fondsen die per januari zijn overgestapt. Hun uitkering voldoet niet meer aan de fiscale voorwaarden en daar staan forse fiscale straf-

fen op. Hoe kan het dat de pensioenfondsen, sociale partners en toezichthouder De Nederlandsche Bank een handtekening hebben gezet onder een regeling die fiscaal niet in de haak is, vroeg Tweede Kamerlid Agnes Joseph (NSC) aan minister Eddy van Hijum (ook NSC). Die heeft wetgeving ingediend om de zaak met terugwerkende kracht recht te zetten.

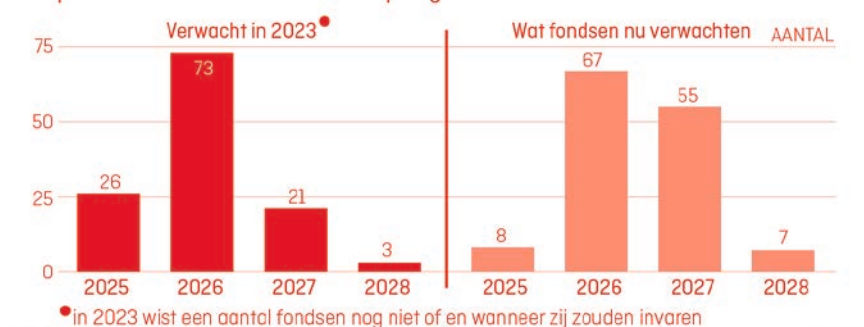
Gok op kapitaalmarkt

Werkgevers en werknemers dienen bij hun fonds het plan in voor een nieuwe pensioenregeling. Het fonds onderzoekt of dat plan uitvoerbaar is (met een zogeheten implementatieplan). Daarna duurt het nog minimaal een jaar voordat het pensioenfonds de pensioenen daadwerkelijk overzet naar het nieuwe stelsel.

In de tussentijd kunnen aandelenkoersen en rentes dalen, waardoor de financiële positie van het pensioenfonds – de dekkingsgraad – verslechtert. De dekkingsgraad kan dermate zakken, dat de oorspronkelijke overstapplannen niet meer haalbaar zijn. ‘Fondsen proberen daarom tot het transitiemoment de dekkingsgraad op peil te houden. Dat doen ze vooral door het renterisico af te dekken. Een veranderende rente heeft dan minder impact op de dekkingsgraad,’ zegt Frank Driessen (57), directeur pensioenen bij adviesorganisatie Aon.

Meer tijd nodig dan gedacht

Veel pensioenfondsen hebben overstap uitgesteld

‘Bij jonge deelnemers zijn bedragen te hoog’

Wanneer stappen de grote vijf over?

- **ABP:** 1 januari 2027
(3,1 miljoen deelnemers)
- **Zorg en Welzijn:** 1 januari 2026
(2,9 miljoen deelnemers)
- **Metaal & Techniek:** 1 januari 2026
(1,3 miljoen deelnemers)
- **Bouw:** 1 januari 2026
(750.000 deelnemers)
- **Metalektro:** 1 januari 2027
(625.000 deelnemers)

De meeste pensioenfondsen hebben vooruitlopend op de transitie hun beleggingen al aangepast, vooral door de aankoop van obligaties met lange looptijden en zogeheten renteswaps. Dat gaat om grote bedragen. Driessen: ‘Maar vanaf het moment dat de transitie heeft plaatsgehad, is die afdekking veel minder nodig. De eerdere aankopen zullen direct van de hand worden gedaan en dat betekent een grote kapitaalverschuiving met mogelijk consequenties op de financiële markten.’ Dat kan gevolgen hebben voor de hoogte van de pensioenen.

De fondsen maken zich zorgen. ‘Dit punt werd al onderkend tijdens de behandeling van de wetgeving in de Tweede Kamer, maar heeft nooit de aandacht gekregen die het zou moeten krijgen,’ zegt Driessen.

Pech bij overstap

Op het moment dat een fonds de pensioenen omzet van ‘oud naar nieuw’, krijgen werknemers van ongeveer 45 jaar en ouder bij veel pensioenfondsen wat extra vermogen toebedeeld. Dat is compensatie voor het vervallen van de zogeheten doorsneepremie: in het oude stelsel betalen jonge werknemers mee aan de pensioenen van oudere werknemers, maar in het nieuwe stelsel niet meer. Daardoor kunnen 45-plussers pensioenopbouw mislopen, wat met die compensatie wordt rechtgezet.

In de oorspronkelijke schets van het nieuwe pensioenstelsel zouden alle fondsen op hetzelfde moment overstappen. Maar dat idee is gaandeweg verlaten en nu stappen fondsen verspreid in de tijd over. De oudere werknemer loopt er mogelijk compensatie door mis, zegt Jacqueline van Langeraad (55), pensioenwoordvoerder bij vakbond CMHF.

‘Een arts in dienst bij een academisch ziekenhuis bouwt pensioen op bij ABP. Stel dat deze arts in 2026 gaat werken bij een regionaal ziekenhuis, dan bouwt hij

vanaf dan pensioen op bij Zorg en Welzijn. Door die wissel van baan kan de arts duizenden euro’s pensioen mislopen. Want ABP stapt over op 1 januari 2027 en Zorg en Welzijn was al op 1 januari 2026 overgestapt,’ zegt Van Langeraad.

De arts is op 1 januari 2026 nog geen deelnemer van Zorg en Welzijn, dus is er geen recht op compensatie. En bij ABP is hij op 1 januari 2027 een zogeheten slappende deelnemer. Hij bouwt er niet actief een pensioen meer op. Bij veel fondsen is dat een voorwaarde om voor compensatie in aanmerking te komen.

Het idee erachter is dat een slaper elders in dienst is en daar al compensatie krijgt. Maar doordat pensioenfondsen niet meer op hetzelfde moment overstappen, klopt dat niet meer. Wie een andere baan overweegt, moet ook de compensatie in de gaten houden.

Toch te optimistisch?

De maximale pensioenpremie bedraagt in het nieuwe stelsel 30 procent van het (pensioengevend) loon. Maar dat wettelijk vastgelegde percentage kan in de loop der tijd naar beneden worden bijgesteld, als blijkt dat ook met minder premie een goed pensioen kan worden opgebouwd. Dat is het geval als de financiële markten draaien als een zonnetje.

Maar dat de premies neerwaarts kunnen worden bijgesteld, wordt heel vaak niet meegenomen in de berekeningen. Er wordt bij goede rendementen met een te hoge premie-inleg gerekend, waardoor op papier een te hoog pensioenvermogen wordt opgebouwd, ziet pensioenjurist Corey Dekkers (54). ‘Zeker bij jongere deelnemers kom je daardoor op te hoge uitkeringen uit.’ Dekkers werkt bij softwarebedrijf Pensioennavigator en merkt dat veel actuarissen deze regel niet kennen. Vandaar dat voorgespiegelde pensioenuitkeringen te optimistisch kunnen zijn. ★